Mokyklos Biblioteka

MŪSŲ PASTOGĖ

XLIII Metai Australian Lithuanian Weekly Registered by Australia Post publication NO NBH 0698 Kaina - Price $1 10.8.1992 Nr. 32 (2283)

LIETUVOS ĮVYKIŲ APŽVALGA

PATVIRTINTA NAUJA VYRIAUSYBĖ

Liepos 23 d. Lietuvos Parlamentas patvirtino naują Aleksandro Abišalos Vyriausybę, išskyrus 3 naujus ministrus, kurie buvo pristatyti patvirtinti savaitę vėliau (30.7). Dauguma ministrų – net 12 – liko savo postuose, nors apskritai Vyriausybėje yra žymių pakitimų. Vietoje 3-jų vicepremjerų (Pakalniškio, Dobravolskio ir Vaišvilos) dirbusių G. Vagnoriaus Vyriausybėje, A. Abišala turės tik vieną pavaduotoją (Bronislovą Lubį), bet už tai bus 3 ministrai be portfelio.

Naujos Vyriausybės kabinetą sudaro šie ministrai:

Aleksandras Abišala – ministras pirmininkas.

Bronislovas Lubys – ministro pirmininko pavaduotojas.

Petras Valiukas – Vidaus reikalų ministras.

Algirdas Saudargas – Užsienio reikalų ministras.

Albertas Šimėnas – Ekonomikos reikalų ministras,

Audrius Micevičius – Finansų ministras.

Rimvydas Survila – Žemės ūkio ministras.

Rimantas Klimas – Miškų ūkio ministras.

Leonas Ašmuntas – Energetikos ministras.

Audrius Butkevičius – Krašto apsugos ministras.

Petras Liubertas – Policijos ministras.

Juozas Olekas – Sveikatos apsaugos ministras.

Darius Kuolys – Kultūros ir švietimo ministras.

Teodoras Medaiskis – Socialinės apsaugos ministras.

Gintautas Žintelis – Ryšių ir informatikos ministras.

Jonas Biržiškis – Susisiekimo ministras.

Algimantas Nasvytis – Statybos ministras.

Vytenis Aleškaitis – Užsienio ekonominių santykių ministras.

Romualdas Ramoška – Pramonės ir prekybos ministras (laikinai eina pareigas).

Zenonas Juknevičius – Teisingumo ministras (laikinai eina pareigas).

Gediminas Šerkšnys, Leonas Kaziulis, Stasys Kropas – ministrai be portfelio, paskirti kuruoti specifines Vyriausybės darbo sritis – Rytų politiką, Švietimą, Savivaldybes ir kitas.

V. Landsbergis naująją Vyriausybę pavadino kompromisine. Parlamento pirmininkas tikisi, kad B. Lubys savo žiniomis ir ryšiais (jis yra Jonavos Azoto kombinato generalinis direktorius) galės daug prisidėti prie Lietuvos pramonės problemų sprendimo. B. Lubys yra vienintelis naujai paskirtas Vyriausybės narys, priklausantis naujai Parlamento daugumai (jis yra Liberalų frakcijos narys, nors nepriklauso Liberalų partijai). Naujos Vyriausybės patvirtinime V. Landsbergis mato Lietuvos vidaus politinės situacijos stabilizavimą.

Stebėtojų nuomone, A. Abišala stengsis suteikti žymiai daugiau savarankiškumo ministrams ir įves kitokį kabineto darbo stilių, kuris gerokai skirsis nuo jo pirmtako. Panašu, kad struktūriniai pakeitimai Vyriausybėje kaip tik ir žymi lankstesnės vykdomosios valdžios atsiradimą Lietuvoje. Nedarydamas didelių personalo pakeitimų kabinete, naujasis Lietuvos ministras pirmininkas lieka ištikimas savo pažadui – negriauti ankstesnės valdžios vykdytos ūkio reformos. Juolab, kad 4-ji Lietuvos Vyriausybė turi nedaug laiko. Už trijų mėnesių Lietuvoje vyks Seimo rinkimai, o po jų bus skiriama nauja vyriausybė.

Gana reikšminga, kad į atsakingą vicepremjero postą buvo pakviestas įtakingas Liberalų frakcijos narys Bronius Lubys, 54 metų inžinierius ir vienos iš didžiausių Lietuvoje pramonės įmonių generalinis direktorius. Be abejo, tai yra pasekmė V. Landsbergio pasiekto kompromiso su naująja Parlamento dauguma. Kairysis blokas nebuvo sužavėtas A. Abišalos kandidatūra į ministro pirmininko postą, bet

DANIJOS KARALIENĖ MARGRETHE II-JI (žiūr. šią apžvalgą 2-me psl.)

sutiko ją priimti, jei jo vienintelių padėjėju bus B. Lubys, "naujosios daugumos" deputatas. Tačiau, B. Lubio Liberalų frakcija Parlamente laikosi gana nepriklausomai ir ne visada balsuoja kartu su kairiųjų bloku. Savo politine programa Liberalų sąjunga yra arčiau prie Sąjūdžio koalicijos, negu prie LDDP, Socialdemokratų ar Centro frakcijos. Kai kurie politiniai komentatoriai mano, kad B. Lubio paskyrimas vicepremjeru, kas buvo padaryta su Liberalų frakcijos pritarimu, yra pirmas žingsnis į politinių jėgų Parlamente

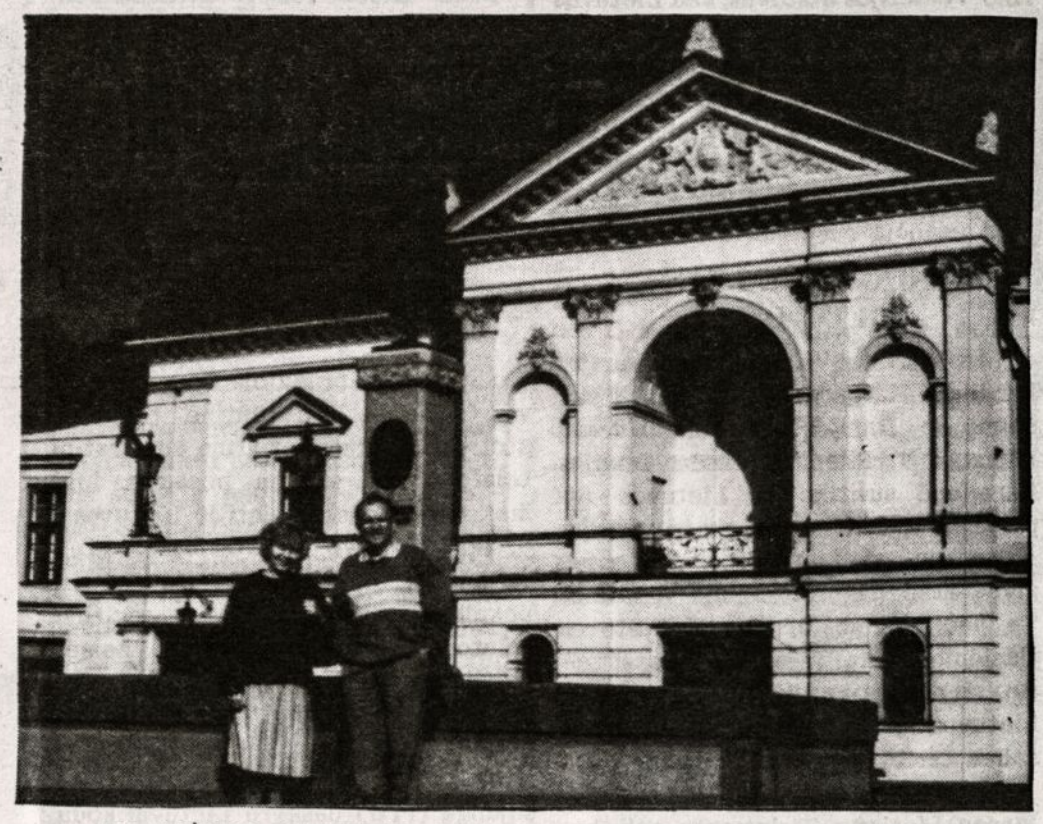

KLAIPĖDOS TEATRAS. Priekyje – Martyna ir Anskis Reisgiai. Nuotrauka A. Reisgio

persigrupavimą, ir naujos daugumos sudarymą, susijungus Sąjūdžio koalicijai ir Liberalų frakcijai bei kai kuriems šiuo metu frakcijoms nepriklausantiems deputatams. Be abejo, tiek Sąjūdžio koalicijoje, tiek Liberalų frakcijoje yra asmenų, kurie priešintųsi tokiam susijungimui. Tačiau didėja deputatų skaičius, kuriems nusibodo nuolatinė konfrontacija, kurie nori konstruktyviai dirbti krašto gerovei ir yra pasiruošę siekti kompromiso su kitokių pažiūrų žmonėmis. Atrodo, kad tam jau pribrendo laikas.

RUSŲ „DISKRIMINACIJA" LIETUVOJE

Lietuvos rusų visuomeninių susivienijimų atstovų susitikime Vilniuje, buvo paskelbta, kad Lietuvoje gyvenantys rusai nėra diskriminuojami. Lietuvos Tautybių departamento iniciatyva susitiko rusų draugijos, kultūros centrų ir religinių organizacijų vadovai iš Vilniaus, Kauno, Šiaulių, Panevėžio ir Druskininkų. Lietuvoje veikiančių rusų organizacijų atstovai pareiškė protestą dėl Rusijos Aukščiausiosios Tarybos pareiškimo, jog Baltijos valstybėse varžomos žmogaus teisės ir rusų mažumos ten diskriminuojamos. Yra maža abejonės, kad toks Rusijos AT išgalvotas kaltinimas baltijiečiams yra tik naujas pretekstas pateisinti Rusijos kariuomenės laikymą Baltijos valstybėse.

LIETUVOS IR RUSIJOS PASITARIMAI

Lietuvos ir Rusijos finansų ir ekonomikos ekspertai tarėsi praėjusią savaitę Vilniuje, dėl abiejų šalių tarpusavio atsiskaitymo. Buvo prieita susitarimo, kaip reikėtų spręsti susidariusias problemas ir paruošti susitarimų protokolai. Po to jie buvo pateikti abiejų valstybių vyriausybėms patvirtinti.

Tarp parengtų dokumentų yra Lietuvos ir Rusijos įmonių atsiskaitymo sureguliavimo protokolas ir vyriausybių susitarimo projektas dėl atsiskaitymo tvarkos, kai bus įvestas litas Lietuvoje.

Kaip jau buvo anksčiau rašyta, Rusijos valstybiniam bankui liepos 1-ją įšaldžius Lietuvos korespondencines sąskaitas, sustojo visi Lietuvos ir Rusijos tarpusavio atsiskaitymai. Dviejų šalių delegacijų susitikimai, kuriuose buvo bandoma sureguliuoti šią problemą bei išspręsti Rusijos įsiskolinimo Lietuvai klausimą, iki šiol baigdavosi be rezultatų. Pasak Rusijos ekspertų grupės vadovo, minėtoms problemoms galutinai sureguliuoti gali prireikti dar vieno Lietuvos ir Rusijos ekspertų susitikimo.

LIETUVOS PROTESTAS RUSIJAI

Lietuva protestuoja dėl Rusijos sprendimo apginkluoti rusų kariškius, važinėjančius Lietuvos teritorijoje. Tokio turinio Lietuvos Užsienio reikalų ministerijos nota liepos 27 d. buvo įteikta Rusijos užsienio reikalų ministerijai. Kaip žinia, Rusijos kariuomenės Šiaurės Vakarų grupės štabo viršininkas paskelbė potvarkį, kuriame nurodoma apginkluoti Lietuvos teritorijoje važinėjančius rusų kariškius dėl, neva, padidėjusios įtampos ir galimo užpuldinėjimo pavojaus. Lietuvos UR ministerijos notoje nurodoma, kad tokie Rusijos kariuomenės vadovybės veiksmai pažeidžia Lietuvos suverenitetą ir prieštarauja Rusijos įsipareigojimams Lietuvai.

Lietuvos Vyriausybė yra pasiruošusi bendradarbiauti su Vokietijos Vyriausybe, organizuojant Rusijos kariuomenės išvedimą iš Vokietijos, pareiškė Lietuvos ministras pirmininkas A. Abišala. Jis liepos 27 d. priėmė Vokietijos Susisiekimo ministerijos delegaciją, vadovaujamą ministro pirmojo pavaduotojo W. Gross.

Vokietijos atstovai tarėsi su Lietuvos Vyriausybe dėl išvedamos iš Vokietijos rusų kariuomenės vežimo per Lietuvos teritoriją. Už kariuomenės pervežimą Lietuvos geležinke-

Nukelta į 2 psl.

LIETUVOS ĮVYKIŲ APŽVALGA

Atkelta iš 1 psl.

liais, Vokietija yra pasiruošusi mokėti tvirta valiuta. Be to, Vokietijos delegacijos vadovas sakė, kad Vokietijos specialistai yra paruošę pavojingų medžiagų pervežimo technologiją ir mielai dalinsis technine informacija su Lietuvos transporto specialistais. Lietuvos premjeras A. Abišala užtikrino Vokietijos atstovus, kad Lietuvos Vyriausybė stengsis kaip galima aktyviau panaudoti Lietuvos geležinkelius ir Klaipėdos uostą išvedamos rusų kariuomenės pervežimui. A. Abišala taip pat prašė Vokietijos paramos, kuo greičiau išvesti Lietuvoje esančią rusų kariuomenę.

DANIJOS KARALIENĖ LIETUVOJE

Liepos 31 d. į Vilnių atvyko Danijos karalienė Margareta II-ji su karališka šeima ir Danijos Užsienio reikalų ministru U. Elleman-Jensen. Danijos karalienė susitiko su Lietuvos AT pirmininku V. Landsbergiu ir pagerbė žuvusiųjų už Lietuvos nepriklausomybę atminimą Antakalnio kapinėse. Tą pačią dieną Danijos ir Lietuvos Užsienio reikalų ministrai pasirašė sutartį dėl vizų atsisakymo Danijos ir Lietuvos piliečiams, lankant kitos šalies teritoriją.

Danijos ambasadorius Lietuvoje B. Jensen Lietuvos Parlamente paaiškino, kad Lietuvos piliečiai, vykstantys į Daniją biznio ar turizmo reikalais, bei oficialiu Danijos organizacijų kvietimu, galės kirsti Danijos sieną be vizų. Tačiau, Lietuvos piliečiai, važiuojantys į Daniją mokytis ar dirbti, turės gauti vizas.

Taip pat buvo pasirašyta Lietuvos ir Danijos ekonominio, mokslinio ir techninio bendradarbiavimo sutartis. Ją pasirašė Danijos Užsienio reikalų ministras U Elleman-Jensen ir Lietuvos Užsienio ekonominių santykių ministras V, Aleškaitis.

Danijos karalienės Margaretos vizitas Lietuvoje truko dvi dienas. Antrąją viešnagės dieną karalienė aplankė Vilniaus Kalvarijų turgų, Vilniaus Arkikatedrą, Trakų pilį, kolūkinę ūkininko fermą.

Šeštadienio vakare (1.8), karalienė Margareta ir jos palyda išskrido atgal į Kopenhagą.

Prieš atvykdama į Lietuvą, Danijos karalienė aplankė Estiją ir Latviją.

NAUJA TELEFONŲ STOTIS

Šio mėnesio pradžioje Kaune pradės veikti nauja, tarptautinė telefono stotis S-12, kuri užtikrins automatinį telefono ryšį su visu pasauliu. Ligi šiol, norint paskambinti iš Lietuvos į užsienį, tekdavo naudotis Maskvos telefonisčių paslaugomis. Dabar visi pokalbiai bus jungiami per tranzitinę telefono stotį Danijoje ir žemės palydovą, stovintį virš Atlanto vandenyno. Po naujų metų turėtų pasikeisti ir tarptautinis Lietuvos kodas. Tarptautinė tolimųjų ryšių sąjunga (ITU) paskyrė Lietuvai kodą 370. Iki šiol Lietuva dar naudoja senąjį sovietinį kodą 7012. Naujoji telefono stotis galės aptarnauti visą Lietuvą, o esant reikalui, ir Latviją bei Estiją.

J. Rubas

LIETUVOS SPAUDOJE

PREMJERO KEITIMAS

(iš Lietuvos rašo Vytautas Doniela)

Liepos 14 dieną Lietuvos parlamentas atstatydino premjerą Gediminą Vagnorių. Po visokeriopų siūlymų, naują kandidatą ar kandidatus Parlamento balsavimui turės pateikti Vytautas Landsbergis iki liepos 21 dienos. Tuo momentu apie pavardes buvo daug spėliojama.

Gedimino Vagnoriaus "keitimas" yra rezultatas kovos tarp kairiųjų ir dešiniųjų, kuri, praktiškai tęsiasi nuo pat Kovo 11-sios dienos. Per paskutinį pusmetį jėgų balansas Parlamente pasikeitė kairiųjų naudai, nes jų pusėn stojo grupė parlamentarų, kurie kadaise buvo išrinkti Sąjūdžio bilietu. Kairiųjų jėgos pagrindą sudaro, žinoma, Demokratinė darbo partija, (anksčiau Lietuvos komunistų partija), tačiau dabartinėje kovoje ofenzyvą vedė socialdemokratai (pvz. Aloyzas Sakalas, Kazimieras Antanavičius, Vytenis Andriukaitis) ir neseniai Parlamente susikūrusi Tautos pažangos frakcija (pvz. Aleksandras Ambrazevičius, Egidijus Klumbys, Rolandas Paulauskas).

Kairiųjų vedamą politiką stipriai remia tradiciniai dienraščiai ("Tiesa", "Lietuvos rytas", "Respublika") ir keletas savaitraščių ("Atgimimas", "Mažoji Lietuva", "Opozicija"). "Dešiniųjų sparną atstovauja "Lietuvos aidas", kuris patiria nemažai spaudimo. Kairieji argumentuoja, kad jis, kaip "valstybės laikraštis", turėtų buti neutralus. Jeigu taip įvyktų, dešinioji spauda atstovautų tik kairiasias pozicijas.

Politizuotoje Lietuvos spaudoje vedama kova dėl valdžios neretai yra nuožmi ir gana grubi. Politinės programos yra pristatomos iš visai priešingų pusių. Pavyzdžiui, Landsbergio bandymas kovoti su komunistiniu palikimu yra nuolat pristatomas kaip "tautos kiršinimas", "priešų ieškojimas", "raganų medžioklė" ir pan. Vagnoriaus pravedamos politinės reformos yra apibūdinamos kaip "Lietuvos griovimas", "vedimas į ekonominį chaosą" ir taip toliau. Bendrai, kairieji save apibudina demokratais ir demokratijos gynėjais, Landsbergiui bei dešiniesiems, priskiriama autoritarinės, net nacionalsocialistinės ar fašistinės tendencijos.

Nebeturint daugumos paramos Parlamente, premjerui Vagnoriui buvo sunku dirbti. Iškilo keletas nenugalėtų konfliktų. Jau gerą pusmetį Vagnoriaus vyriausybė praktiškai nebegalėjo reguliuoti savivaldybių darbo - kaip tik toje srityje, kur vyksta daug buvusio valstybinio turto privatizacijos. Kaip žinoma, su privatizacija yra susiję nemažai grobstymo ir korupcijos apskritai. Vagnoriaus bandymą pravesti naują įstatymą dėl savivaldybių veiklos, atmesdavo naujoji Parlamento dauguma.

Dr. V. Doniela, mūsų korespondentas Lietuvoje.

Aštrus ginčas kilo tarp Vagnoriaus ir Lietuvos banko. Vagnoriaus kaltinimai, kad Lietuvos bankas nežiūrėjęs Lietuvos interesų, buvo stiprūs. Plačiai nuskambėjo kaltinimas, kad Lietuvos bankas netinkamai prižiūrėjo litų spausdinimą Čikagoje ir savo ruožtu pratęsė litų gaminimo terminą. Patenkinančių atsakymų iš Lietuvos banko pusės dar nėra, tačiau, apskritai, Lietuvos banką palaikė naujoji Parlamento dauguma.

Per paskutines savaites premjeras Vagnorius savo poziciją ir patiriamus valdymo sunkumus išdėstė keliuose ilguose straipsniuose bei Parlamento kalbose.

Liepos 14 -tą (atsistatydinimo) dieną ELTA žinių agentūroje, jis padarė dar vieną pareiškimą:

- Prieš keletą savaičių svarstytas mano atsistatydinimo pareiškimas nebuvo patenkintas, trūko kelių balsų. Tą pareiškimą buvau parašęs protestuodamas prieš kairiosios Parlamento daugumos šiurkštų trukdymą man eiti pareigas, taip pat prieš šios prokomunistinės opozicijos, pajungusios savo politinėms ambicijoms įstatymų leidėjo galią, kenkimą valstybės ir jos piliečių interesams.

Sėkminga ekonominė reforma ir teisėtvarkos stiprinimas - pagrindinės sąlygos geresniam žmonių gyvenimui ir nepriklausomybės stiprinimui. Jau dabar turėtume žymiai geresnius rezultatus, jeigu nebūtų sąmoningai stabdomas priimtų įstatymų ir Vyriausybės nutarimų įgyvendinimas. Tačiau, prokomunistinės jėgos, pasišovusios žūtbūt susigrąžinti valdžią, akivaizdžiai rėmė ir skatino sabotažą, siekė palaikyti netvarką. Dėl to buvo užblokuoti ir Vyriausybės įgaliojimai. Visiškas nesiskaitymas su žmonėmis buvo pademonstruotas, kada Vyriausybė pateikė svarstyti priemones sausros padariniams žemės ūkyje įveikti ir kredito emisijai sureguliuoti. Lietuvos bankas ir Generalinė prokuratūra paversti politiniais įrankiais. Dėl to sutrikdyti ekonominiai procesai, o organizuoti ekonominiai nusikaltėliai susiliejo su buvusia partine nomenklatūra. Tačiau tai neliko nepastebėta ir negali būti toleruojama.

Vyriausybės vadovų, nepaklausiusių prokomunistinių jėgų ir nusikalstamų grupuočių spaudimui, vertimą paskatino po kelių mėnesių įvyksiantys rinkimai į Seimą. Nesunku suprasti politinius siekius - į rinkimus eiti su savo valdžios "palaikymu". Taip buvo 1990 metais, taip tikimasi palankesnės "valdžios" propagandos ir šiemet.

Opozicines jėgas suneramino Vyriausybės pastaraisiais mėnesiais atliekami ekonominio nusikalstamumo tyrimai, palietę Prokuratūrą, Lietuvos banką, aukštus vykdomos valdžios ir įstatymo leidimo ešelonus.

Nepavykus sukompromituoti ekonominių reformų politikos, tačiau siekiant kaip nors pateisinti visuomenės akyse atstatydinimą, griebiamasi nepridengto melo, šmeižtų ir prasimanymų Vyriausybės vadovų atžvilgiu.

Mus atstatydino ne naujos, politinę pažangą nešančios jėgos, bet tie, kurie ryžosi paskutiniam bandymui sustabdyti permainas Lietuvoje.

Noriu nuoširdžiai padėkoti tiems ministrams ir aparato darbuotojams bei specialistams, kurie sąžiningai ir principingai dirbo. Tegul kuo daugiau atsiranda dirbančių ir mažiau - trukdančių dirbti, tebūnie kuo daugiau kuriančių ir mažiau griaunančių.

Tiek, kiek leis aplinkybės, ir toliau prisidėsiu prie valstybės ir jos ekonomikos stiprinimo, sveikos politikos puoselėjimo.

("Lietuvos aidas", nr. 136).

G.Vagnorius: reformų pusiaukelėje politika nustelbia ekonomiką

("Lietuvos rytas", nr.138 liepos 17)

Vakar Vyriausybės rūmuose G. Vagnorius surengė spaudos konferenciją.

Įžanginiame žodyje jis pasakė, kad Vyriausybė atstatydinama ne dėl objektyvių priežasčių, o politiniais motyvais. Šį procesą G. Vagnorius pavadino destruktyvia rinkimine opozicijos veikla.

G. Vagnorius teigė, kad ne visi deputatai yra laisvi daryti savarankiškus sprendimus. Jie yra nepakankamai principingi ir ištvermingi. G. Vagnorius mano, kad kitas ar kiti Seimai suburs sąžiningus ir pakankamai savimi pasitikinčius piliečius.

"Lietuvos ryto" korespondentas paklausė, ar būdamas ministru pirmininku G. Vagnorius, nesijaučia padaręs kokių nors klaidų, ir jeigu taip, tai paprašė įvardyti jas. G. Vagnorius pripažino, kad tik tie neklysta, kurie nedirba. Anot jo, reikėjo ryžtingiau veikti pernai rugpjūčio mėnesį, kai žlugo pučas. G. Vagnoriaus nuomone, svarbiausia ko nebuvo padaryta - nebuvo sustiprintas valdžios mechanizmas ir nesubalansuoti jos svertai. Šiandien valdžia yra išbalansuota, teigė jis. Įstatyminius sprendimus reikėjo priimti pernai rugpjūtį, tačiau, anot jo, tai neturėjo būti diktatoriniai sprendimai.

Per spaudos konferenciją nemažai buvo kalbėta apie būsimus Seimo rinkimus. G. Vagnorius pasakė, kad nėra atsisakęs minties dalyvauti būsimuose rinkimuose ir tapti parlamentaru.

"Lietuvos ryto" korespondentas konstatavo, kad lankydamasis JAV G. Vagnorius dalyvavo Pasaulio lietuvių bendruomenės seimo darbe. Seimo kuluaruose jis sakė, kad išeivija turi pinigais paremti Lietuvos dešiniąsias jėgas rinkimuose, nes be išeivijos finansinės paramos jos gali pralaimėti. "Lietuvos ryto" korespondentas paklausė, kokias konkrečias jėgas G. Vagnorius turėjo galvoje ir ar tokia parama buvo pažadėta? G. Vagnorius patvirtino, kad finansinė parama buvo pažadėta, ir jis nematąs nieko blogo, kai demokratiškai nusiteikusi išeivija nori paremti Lietuvos demokratines jėgas, kurios siekia atkurti valstybę ir sustiprinti nepriklausomybę.

Nukelta į 3 psl.

LIETUVOS SPAUDOJE

Atkelta iš 2 psl.

G. Vagnorius užsiminė, kad jis turi vilties grįžti į ministro pirmininko postą ir įgyvendinti tai, ko nepavyko padaryti. Jis teigė esąs nuskriaustas tik tuo, kad negalįs dalyvauti ekonomikos reformoje, nors, pridūrė, premjeru jis dirbdavo tik vieną – pusantros valandos per dieną. Kitą laiką, galima buvo suprasti, jis atlikdavo kitų nepadarytus darbus.

Palikdamas ministro pirmininko postą, jis labiausiai nerimaująs dėl to, kad nusikalstamumas įgavo aiškiai organizuotas formas ir, kaip jis teigė, "palietė ir Vyriausybės narius, ir pačius aukščiausius Aukščiausiosios Tarybos sluoksnius, ir Prokuratūros aukštus pareigūnus", jau nekalbant apie savivaldybes ir kitas struktūras. Mes turime tą informaciją ir kontroliuojame padėtį, ir tie, kuriems reikia tai žinoti, yra informuoti. Aš perspėjau, jeigu tie žmonės bandys veržtis į valdžią, jiems bus aiškiai sutrukdyta, pasakė G. Vagnorius.

Vidas Rachlevičius

Generalinės prokuratūros pareiškimas

("Lietuvos aidas", 1992.7.2, Nr.128)

Įžūli melo ir dezinformacijos kampanija, sklidusi iš buvusios SSSR masinės informacijos priemonių prieš atsikūrusią nepriklausomą Lietuvos valstybę, vis dar pasigirsta ir dabar. Subirusios imperijos reakcinėms jėgoms nesinori prarasti savo "šlovingųjų tradicijų", jos siekia sukelti nepasitikėjimą mūsuose vykstančiais procesais.

Savo tendencingumu ir priešiškumu išsiskyrė ir dabar pasireiškia seną komunistinę atributiką išsaugojęs buvęs partinis oficiozas laikraštis "Pravda". Šių metų birželio 18 d. jame išspausdintas straipsnis "Lietuvoje kankina politinius kalinius".

Falsifikuojant faktus, norima parodyti, kad esą mūsų respublikoje ne tik persekiojami, bet ir kankinami politiniai kaliniai, juos sulaikant pažeidinėjami įstatymai.

Lietuvos Respublikos generalinė porokuratūra pareiškia, kad šiame straipsnyje išdėstyti tariami faktai yra tik autoriaus prasimanymai ir grubi klastotė. Šiuo metu politinių kalinių, persekiojamų už savo įsitikinimus ar pažiūras, nėra. Galima kalbėti tik apie asmenis, įvykdžiusius konkrečias nusikalstamas veiklas, už ką jie traukiami baudžiamojon atsakomybėn. V. Ivanovas, gerai žinomas "Jedinstvos" organizacijos lyderis, kaltinamas sunkaus valstybinio nusikaltimo padarymu, kiti straipsnyje minimi "politiniai kaliniai": V. Orlovas, S. Smotkinas, C. Dzagojevas, A. Bobiliovas – neteisėtu šaunamųjų ginklų bei šaudmenų įsigijimu ir laikymu. Prokuratūros darbuotojai tyrė tariamus V. Ivanovo ir S. Smotkino sužalojimo faktus, bet jiems nepasitvirtinus, atsisakė kelti baudžiamąsias bylas. Nėra objektyvių duomenų ir apie C. Dzagojevo bei V. Orlovo kankinimo atvejus, taip vaizdžiai aprašytus laikraščio publikacijoje. Pagaliau net patys kaltinamieji parengtinio tardymo metu nieko apie tai neminėjo.

A. Bobiliovas, kuriam, pasak straipsnio autoriaus, kalinimo įstaigoje išmušti dantys, net 6 kartus, jam neatvykus į tardymo izoliatorių, buvo apžiūrėtas medicinos darbuotojų, tarp jų ir stomatologo. Tenka V. Kožemiako nuvilti, bet jo versija paneigta medicininiais A. Bobiliovo apžiūrėjimo aktais. Žlugo ir R. Ulštino stuburo sulaužymo "faktas".

Nepasitvirtino publikacijoje išdėstyti prasimanymai apie įstatymo pažeidimus, tariamai suimant V, Kozlovą. Lietuvoje baudžiamojon atsakomybės patraukta per 10 V. Kozlovų, tačiau nė vienas jų nesuimtas. Neatitinka tikrovės ir straipsnyje aprašytos V. Šorochovo arešto aplinkybės.

Esame įsitikinę, kad "Pravdos" laikraščio redakcija, atstovaujanti prokomunistinėms jėgoms, panaudodama įvairius apgaudinėjimo ir falsifikavimo metodus, siekia ne tik kenkti mūsų teisėsaugos institucijų darbui, bet ir sudaryti visuomenėje klaidingą nuomonę apie kitaminčių padėtį Lietuvoje. Manome, kad šis mūsų pareiškimas padės blaiviai mąstantiems žmonėms atskirti tiesą nuo melo ir dezinformacijos.

Generalinis prokuroras
Artūras Paulauskas

OKUPACINĖ KARIUOMENĖ

Kokią sąskaitą pateikia Lietuva dėl jai sovietinės, dabar Rusijos, kariuomenės padarytos žalos? Ar įmanoma ją įvertinti pinigais? Ką sako Rusijos vadovybė apie šių nuostolių atlyginimą? Į "G.k." žurnalisto Leonardo Aleksiejūno klausimus atsako Lietuvos tarpvalstybinių derybų su Rusija delegacijos narys, darbo grupės, nustatančios okupacinės kariuomenės žalą, vadovas, Aukščiausiosios Tarybos deputatas Romualdas Ozolas, Aplinkos apsaugos departamento generalinio direktoriaus pavaduotojas Rapolas Liužinas, Paminklotvarkos departamento generalinio direktoriaus pavaduotojas Dainius Juozėnas.

ROMUALDAS OZOLAS:

Daug kas jau pakankamai tiksliai paskaičiuota, kiti duomenys dar tikslinami. Okupacinės kariuomenės padaryti ir dabar Rusijos armijos tebedaromi nuostoliai Lietuvai skaičiuojami imtinai iki pat šių dienų.

Labai didelė, suprantama, ne tik materialiai nustatoma žala Lietuvai buvo jos kariuomenės sunaikinimas 1940 metais. Turimi duomenys leidžia nustatyti, kad iki 1940 m. lapkričio Lietuvos kariuomenės kilnojamojo turto paimta už 185 mln. 565 tūkst. 846 litus, arba 33 mln. 373 tūkst. 779 JAV dolerius, arba 40 milijardų 4 mln. 853 480 rublių, kai 1 doleris 120 rb.

Dėl to, kad Lietuvoj 1946–1990 m. daugybė žmonių nedirbo, tarnaudami sovietinėje armijoje, nuostoliai – 34,5 mln. dolerių.

Žala Lietuvai dėl to, kad jos žemė buvo naudojama okupantų kariniams miesteliams ir poligonams – 32 mln. dolerių.

Žala Lietuvos gamtinei aplinkai 30,5 mln. dolerių.

Už okupacinės kariuomenės reikalams naudotus Lietuvos pastatus – 3 mln. 151 tūkst. dolerių.

Apie 14 mln. dolerių turėtų būti išmokėta už tai, kad Lietuvos gyventojai, tarnavę okupacinėje kariuomenėje neteko sveikatos. Koks kompensacijos dydis už okupacinėj armijoj žuvusius, dar nebaigta nustatyti.

Po Nepriklausomybės atstatymo 1990–1992 m., padaryti nuostoliai – 68 mln. dolerių.

Jeigu abi šalys susitaria dėl žalos apskaičiavimo metodikos, nuostolius nustatyti nelabai sunku. Jeigu dėl kokių nors aplinkybių kyla metodikos taikymo ginčas, galima tartis, kas būtų abiem šalims priimtina. Apskaičiavimus problemina tai, kad keitėsi litų, ir dolerių, ir rublių kursas.

Rusija nenori prisiimti žalos atlyginimo. Derybininkai sako, kad jų valstybė netapati buvusiai SSSR, todėl už anos valstybės padarytą žalą ji neatsakanti. Atmetinėdami mūsų nuostatą, kad mes niekada nebuvome įstoję į SSSR, Rusijos atstovai aiškina, kad Latvija, Estija , Lietuva buvo Sovietų Sąjungoj, todėl esą neatskirsi, kur kieno nuostoliai. Trečias, svarbiausias dabarties argumentas – Rusija paprasčiausiai neturi fizinių galių tokiems atsiskaitymams.

Mes sakom, kad žalai kompensuoti yra visokių būdų. Tarp jų, sakysim, pagal restitucijos principą atstatyti musų nacionalinę armiją, mūsų šiandienos kariuomenę. Galėtų būti kalbama dėl mokėjimų natūra – tiekti mums naftą ir pan. Visa problema – sutartis dėl pačio žalos fakto ir žalos apimties. Žalos klausimą Rusija apskritai vengė nagrinėti, nors, jis buvo primygtinai keliamas ir pirmajame, ir antrajame derybų delegacijų susirinkime. Trečiajame jau pateikti ir oficialūs duomenys apie svetimos kariuomenės padarytus nuostolius Lietuvai. Oficialaus atsakymo tikimės sulaukti bent jau artimiausiame delegacijų susitikime.

RAPOLAS LIUŽINAS:

– Buvusi Sovietų Sąjungos kariuomenė Lietuvoje turi užėmusi 114 teritorijų – daugiau kaip 65 tūkst. hektarų plotą. Preliminariai įvertinus užimtąsias teritorijas, nustatyta, kad sunaikinta arba pažeista per 6 tūkst. ha dirvožemio, naftos produktais užteršta 300 tūkst. kubinių metrų grunto. Įvairiomis šiukšlėmis, statybos medžiagomis, atliekomis, karo technikos metalo laužu užversta tūkstantis ha. Rusijos kariniai daliniai užima 12 tūkst. ha žemės ūkio naudmenų. Karinės girininkijos naudojasi 56 tūkst. ha miškų. 10 tūkst. ha miško sunaikinta.

Pabradės, Rūdininkų poligonai, užėmę didelius miškų plotus, paversti pasenusios ginkluotės sąvartynais. Klaipėdos tankodromas – šalia svarbiausios miesto vandenvietės. Naftos, aviacinio kuro degimo produktais, lėktuvų keliamu triukšmu, radiolokatorių spinduliavimu labai žaloja gamtą ir žmonių sveikatą Šiaulių karinis aerodromas. Tauragės kariniame dalinyje deginamos cheminės medžiagos. Pabradės poligone jas mėgino užkasti miške,, sumesti į kūdras. Savavališkai kertamas miškas.

Lietuvos žmonės prisimena, kaip prieš keletą metų Palangos pliaže pasirodė cheminių medžiagų, panašių į gintarą. Prisilieti prie jų – nudega oda. Paaiškėjo, jog tai fosforo bombų likučiai. Sovietų karo aviacija jas mėtydavo Baltijos jūros vandenyse.

Šiaurės vakarų grupės kariuomenės vadas išleido direktyvą: kol nebus pasiekta tarpvalstybinių susitarimų, Lietuvos gamtos apsaugos inspektorių į karines teritorijas neįsileisti. Trūkstant informacijos, negalima apskaičiuoti visų nuostolių, okupacinės kariuomenės padarytų Lietuvos gamtinei aplinkai, ypač Baltijos jūros ekosistemai.

Preliminarūs nuostoliai:

miškams – 21 milijardas 267 mln. rb;

rekreaciniams ištekliams – 7 milijardai 615,1 mln. rb;

žemės ūkiui – 14 milijardų 800 mln. rb;

žala požeminio ir paviršinio van-

Nukelta į 4 psl.

TRUMPAI IŠ VISUR

Pasikeitus Čili ambasadoriams Maskvoje, Vokietijai grąžintas buvęs komunistinis Rytų Vokietijos lyderis Erich Honnecker, nuo pernai metų slėpęsis Čili ambasadoje nuo ekstradicijos. Vokietijoje jam iškelta byla už įsakymą nušauti per Berlyno sieną į Vakarus bėgančius žmones.

*

Liepos 27 d. įvyko susišaudymas tarp estų ir rusų kareivių Taline, kai rusai paskutiniu momentu atsisakė nuo susitarimo perduoti estams laivyno administracijos pastatą. Abi pusės tvirtina, kad ne jie pirmieji pradėjo šaudyti. Sužeisti du rusai.

*

Nesulaukę prašytos karinės pagalbos iš Vakarų, Bosnijos kariai bandė ofenzyva prieš serbus pralaužti Sarajevo apsupties žiedą. Po sunkių nuostolingų kovų, Bosnijos musulmonai buvo priversti nutraukti ofenzyvą.

*

Vakariečiai apkaltino Serbiją, kad ji pravedanti etninio valymo operacijas Bosnijoje, suvarydama musulmonus civilius į koncentracijos stovyklas, prieš tai priversdama juos raštu atsisakyti nuo turėtos nekilnojamos nuosavybės.

*

Irakas vėl pradėjo įrodinėti, kad Kuvaitas yra istoriniai jo integrali dalis, tik britų kolonistų dirbtinai atskirta. Irako kariuomenė atnaujino akciją prieš šiitus sukilėlius valstybės pietuose.

Amerikiečiai atsiuntė į Kuvaitą ekstra 2400 karių, dalyvauti ten vykstančiuose bendruose manevruose su Kuvaito kariuomene ir amerikiečių marinais.

*

Paskelbti švedų mokslininkų tyrinėjimų rezultatai rodo, kad asmenys, turį žemą cholesterolio koncentraciją kraujuje, yra virš keturių kartų daugiau linkę prie savižudybės. Jie tris kartus dažniau žūva nelaiminguose atsitikimuose.

*

John Wayne vardo vėžio instituto Los Angeles gydytojai išrado skiepus, smarkiai prailginančius melanoma (odos vėžys) sergančių amžių. Prieš skiepus paleidžiant į rinką, juos dar turi patikrinti JAV maisto ir vaistų administracijos laboratorijos.

*

Kubos diktatorius dr. Fidel Castro pareiškė, kad jo sūnus Fidel Castro Diaz – Balarat buvo atleistas iš Kubos atominės energijos komisijos viršininko posto už blogą pareigų ėjimą.

*

Amerkietis specialistas dr. William Maples, tyrinėjęs rusų surastus caro Nikalojaus ir jo šeimos kaulus Ekaterinburge priėjo išvados, kad jų tarpe nėra jauniausiųjų caro vaikų, dukters Anastazijos ir caraičio Aleksiejaus.

*

Naujas Indonezijos eismo taisyklių įstatymas numato griežtas bausmes už jo nesilaikymą. Už neprisirišimą diržu važiuojant, gręsia mėnuo kalėjimo ar vidutinio metinio uždarbio dydžio pabauda. Įstatymas įsigalios nuo rugsėjo pradžios. Prieš jį jau dabar vyksta masinės protesto demonstracijos.

BENDRUOMENĖS DARBŲ BARUOSE

TOLIMOJE VAKARŲ AUSTRALIJOJE

DARIAUS IR GIRĖNO MINĖJIMAS PERTHE

Minėjimą, skirtą pažymėti Dariaus ir Girėno žygdarbiui, suruošė Pertho Apylinkės valdyba liepos mėn. 12 dieną. Per pamokslą, pamaldų metu kun. dr. A. Savickis kiek plačiau apibūdino Dariaus ir Girėno žygį per Atlantą. Jie buvo pasiryžę perskristi ne tik Atlantą, bet ir pasiekti Lietuvą be nusileidimo. Jų drąsa ir pasiryžimas nugalėjo Atlantą, tačiau Tėvynės jie nepasiekė, – tragiškai žuvo netoli Lietuvos sienos.

Po pamaldų Lietuvių salėje vyko minėjimo tęsinys ir suneštiniai pietūs.

Minėjimo atidaryme ALB Apylinkės valdybos pirmininkas, kun. dr. A. Savickis trumpai apžvelgė lakūnų žygį. Vėliau J. Jasa papasakojo savo įspūdžius, neseniai patirtus Lietuvoje. Kadangi buvo aplankyta daug vietų, tai ir papasakoti buvo ką. Dabar Lietuvoje siaučia didelės sausros, todėl neauga nei javai, nei daržovės. Įvairių prekių krautuvėse yra. Prekių kainos doleriais, daug mažesnės, negu Australijoje, bet pirkti rubliais, palyginus su jų uždarbiu, yra labai brangu.

Vilkaviškyje J. Jasa aplankė senelių – invalidų ligoninę. Sąlygos ten blogos, nes nėra pavežiojamų kėdžių, todėl ligoniai visą laiką turi būti lovose. J. Jasa ragino Perth'o lietuvius pravesti rinkliavą, kad būtų galima nupirkti nors porą vežimėlių ir pasiųsti į tą ligoninę.

Toliau kalbėjo A. Kateiva. Jis paminėjo, kad pastaruoju laiku australų laikraščiai nerašo apie Lietuvą, tačiau jis surado straipsnį "Times" žurnale apie Lietuvos olimpiečius sportininkus. Ten rašoma, kad norint nusiųsti į Olimpiadą, reikia daug lėšų. Įvairiuose kraštuose, įskaitant Australiją, aukos tam tikslui renkamos jau seniai. Kalbėtojas kvietė Perth'o lietuvius prisidėti aukomis. Rinkliava, sportininkų paramai, buvo pradėta ten pat salėje.

* * *

METINIS SUSIRINKIMAS. Lietuvių sąjungos metinis narių susirinkimas šaukiamas spalio 11 dieną, sekmadienį. Tuojau po pamaldų Lietuvių salėje vyks susirinkimas, o po jo pietūs, loterija.

* * *

MINĖJIMAS. Rugpjūčio mėn. sukanka metai, kaip Australijos valdžia pripažino Lietuvos nepriklausomybę. Šiam svarbiam įvykiui pažymėti, ALB valdyba rugpjūčio 16 dieną, sekmadienį, ruošia minėjimą. Tuojau po pamaldų, Lietuvių salėje vyks suneštiniai pietūs ir minėjimo programa. Kavutę parūpins valdyba. Norint palengvinti tautiečiams surengiant loteriją, (jai parengti reikia aukoti fantus), valdyba nutarė loterijos nedaryti, bet prašo kiekvieno dalyvio paaukoti po 2 dolerius, nes tas padengs salės nuomos ir kavutės išlaidas.

Per suneštines vaišes naudojantieji salės indus, prašomi juos išplauti ir padėti po pobūvio sutvarkyti virtuvę, salę.

Kai kurie mūsų viengungiai nenori neštis maisto į suneštinius pobūvius, todėl nedalyvauja pobūviuose. Kai kurios šeimininkės pažadėjo pagaminti maisto ir norintieji viengungiai galės jo nusipirkti. Norintieji prašomi iš anksto pranešti, kad būtų galima apskaičiuoti kiek to maisto paruošti papildomai.

* * *

Vienintelis Perth'o lietuvių tarpe likęs savanoris – kūrėjas Andrius Klimaitis, liepos 28 dieną atšventė savo 89-tąjį gimtadienį.

Ilgiausių metų sukaktuvininkui!

* * *

Teko sužinoti, kad į Lietuvą išvyko dar daugiau lietuvių: Vytas ir Dalia Francai, prof. Z. Budrikis su žmona Eve, Juozas Norvilas su sūnum Aleksu ir Albinas Dzemionas.

Kai kurie anksčiau išvykę tautiečiai jau yra grįžę.

(Iš Vakarų Australijos "Žinučių")

SYDNĖJAUS PADANGĖJE

APYLINKĖS VALDYBOS PRANEŠIMAI – 04.8.92

ALB Sydney Apylinkės valdybos nutarimu, iš 22.7.92, yra atšauktas oficialus Lietuvių bendruomenės atstovas prie NSW Pavergtų tautų komiteto, Antanas Kramilius. Paliekama teisė privatiems asmenims šiame komitete dalyvauti. Manome, kad pagrindinis tikslas yra atsiektas, kas liečia Lietuvą. Tautos, kurios dar tebėra pavergtos, nesidomi šio komiteto veikla.

LIETUVOS SPAUDOJE

Atkelta iš 3 psl.

dens telkiniams - 43 milijardai 623 mln. rb;

būtinos išlaidos reljefui atstatyti – 252 mln. rb, nafta užterštam gruntui išvalyti - milijardas 58 mln. rb.

DAINIUS JUOZĖNAS:

– Sovietinė kariuomenė įsikūrė ne viename Lietuvos istorijos, kultūros paminkliniame objekte. Sapiegų rūmuose ir parke Vilniuje – radioelektronikos vadų karo mokykla. Regeneruoti šį kompleksą kainuos apie 90 mln. rb. Tiek pat – atkurti ankstesnę, šalia esančios Trinitorių bažnyčios su vienuolynu – būklę. 70 mln. reikės naujam gyvenimui prikelti buvusį Pajuostės dvarą prie Panevėžio, kur dabar okupacinės kariuomenės aerodromas, 25 mln. rb – regeneruoti buvusią šio miesto žydų gimnaziją, užimtą divizijos štabo, 20 mln. rb – Karininkų namų pastatą, 8 mln. rb – Karininkų ramovę Kaune, 40 mln. rb – kultūros paminklą Klaipėdoje – kareivines. Okupacinės kariuomenės naudotų ir tebenaudojamų istorijos, architektūros paminklų regeneracijai prireiks 290 mln. rb.

("Gimtasis kraštas" nr.24)

ALB ŠVIETIMO TARYBOS PRANEŠIMAS Nr. 43

1. Prašome kuo greičiau atsiliepti visus buv. ir dabartinius mokytojus suteikiant apie save žinias p. A. Stepanienei, ALB Krašto valdybos narei švietimo ir kultūros reikalams, 5 Bonwick Place, Garran ACT 2605, tel. (06) 282 4013. Žinios reikalingos sudaromam mokytojų sąrašui. Prašome suteikti žinias apie įsigytus mokslo laipsnius, darbą Savaitgalio lietuvių mokyklose, jei ten buvo mokytojauta ar tebemokytojaujama, darbą vidurinėse mokyklose (High School ir koledžuose), kursuose, universitetuose. Prašome pažymėti ar kalbate lietuviškai.

Visi ALB Švietimo tarybos nariai prašomi prisidėti prie šio darbo, t.y. žinių rinkimo apie mokytojus. Sąrašus, ar pavienių asmenų žinias galima siųsti tiesiog p. A. Stepanienei arba man.

2. Dėkojame V. Opulskiui leidusiam pasinaudoti jo sukaupta medžiaga apie karalių Mindaugą ir Adelaidės "Vaidilos" teatro aktoriams N. Skidzevičiui ir V. Ratkevičiui įrašiusiems į kasetę gana daug Lietuvos partizanų kūrybos bei paaiškinimus apie rezistencijos literatūrą. V. Opulskio paskolintą videojuostą ir tekstus bei įrašytą kasetę su tekstais jau dauginama ir greitu laiku bus persiųsta SSABSA Curriculum Officer, Madeleine Jenkins, NSW ir Vic. egzaminų įstaigoms. 11-tų ir 12-tų klasių mokytojai prašomi kreiptis pas savo valstijų Curriculum Officers dėl šios ir anksčiau pasiųstos medžiagos.

3. Sveikiname Lituanistinių kursų mokinę Dainą Dundaitę Adelaidėje laimėjusią Ellen Benham stipendiją koledže.

Isolda I. Poželaitė-Davis
ALB Švietimo tarybos pirmininkė

Grupė Pavergtų tautų atstovų, dalyvavusių Padėkos pamaldose St. Andrews katedroje liepos 12 d. Nuotrauka A. Kramiliaus

* * *

Anksčiau skelbtos Tarptautinės motociklų lenktynės Cesnock įvyksta rugpjūčio 25 – 30 dienomis, tačiau, gaila, Lietuvos motociklistai neatvyksta. Priežastis nežinoma. Tikriausiai pinigų trūkumas?

* * *

Rugpjūčio 12 d. ukrainiečiai Sydnejuje švenčia savo nepriklausomybės šventę. Lietuvius šioje šventėje atstovaus ALB Apylinkės vadybos pirmininkas, inž. Vytautas Juška.

* * *

Liepos 10 d. lenkų konsulate buvo suruoštas priėmimas. Tarp diplomatų ir kitų dignitarų, buvo pakviestas ir Lietuvių bendruomenės pirmininkas V. Juška su ponia.

Lietuvių bendruomenė ir jos pirmininkas p. Juška, susilaukė išskirtinio šilto dėmesio iš lenkų generalinio konsulo dr. Gregorz Pieńkowski.

* * *

Šiuo informuojame Sydnėjaus bendruomenę, kad metinis - informacinis narių susirinkimas įvyks rugsėjo 20 d. 2 val. p.p., Lietuvių klube.

Šiame susirinkime bus renkami Sydnejaus lietuvių bendruomenės atstovai į ALB Krašto tarybą.

Sutinkantys kandidatuoti į atstovus, malonėkite pranešti Vytautui Juškai, tel. darbe - 681 8210, arba namuose, tel. - 680 3127.

ALB Sydney Apylinkės valdyba

PADĖKA

Nuoširdžiai dėkojame pirmininkui Pranui ir p. M. Sakalauskams, visiems Sydnėjaus "Neringos" pensininkų klubo nariams už pareikštą užuojautą mano didelio liūdesio valandoje, mirus broliui

A. † A. Valentinui Krapavickui,

kuris gyveno ir mirė Anglijoje.

Didelis ačiū už brolišką užuojautą ir dėmesį.

Genovaitė Krapavickienė su šeima, vaikais bei anukais, ir brolis Antanas, gyvenantis Lietuvoje.

LIETUVIŲ KOOPERATINĖ KREDITO DRAUGIJA
TALKA
ADELAIDE 326 7377
MELBOURNE 328 3466
SYDNEY 796 8662

Paskolų ir indėlių palūkanų procentai nuo rugpjūčio 1, 1992. Dėl smulkesnės informacijos prašome kreiptis į Talkos įstaigas.

Paskolos:

Pirmiesiems namams	Su turto užstatu	Komercinės paskolos	Dokumentų užstato	Asmeninės
9%	9.75%	11%	12%	16%

Indėliai:

Metinės sąskaitos	6-ių mėn. sąskaitos	3-jų mėn. sąskaitos	Einamosios sąskaitos
7%	6%	5.5%	5%

Talka viršminėtus procentus gali keisti metų bėgyje atsižvelgiant į bankų ir finansinių įstaigų siūlomus procentus.

KAIP ATSIRADO MŪSŲ PASTOGĖ?

"MŪSŲ PASTOGĖS" PRADŽIA

Šį rašinį, rastą a.a. Antano Baužės bylose po jo mirties, mums atsiuntė p. Ona Baužienė, BEM.

1947 metų pabaigoje, iš Vokietijos "Gen. Heinzelman" laivu Australijon atvyko pirmasis DP transportas. Laive buvo 437 lietuviai, kurių dauguma buvo apgyvendinti Bonegillos stovykloje, Viktorijoje.

Tuo metu aš buvau Australijos lietuvių draugijos pirmininku, ir iš Emigracijos departamento gavau specialų leidimą aplankyti savo tautiečius. Man juos lankant ir kalbantis, iš daugelio teko patirti pageidavimą turėti lietuvišką laikraštį Australijoje. Ir kitų transportų lietuviai pageidavo turėti savo, lietuvišką laikraštį. Prisimenu žurnalistą p. Mockūną, kuris, rašydamas iš Bonegillos siūlė, "kaip galim greičiau pradėkime leisti laikraštį". Panašiai rašė ir daugelis kitų, tačiau kaip tyčia, nė vienas žurnalistas, ar šiaip galintis valdyti plunksną, nebuvo paskirtas darbams į Sydnejų. Galvojau sau vienas; "kaip man pradėti leisti laikraštį? Nėra redaktoriaus! Nėra prityrusių žmonių! Nėra pinigų!"

1948 metų pradžioje, gerai apgalvojęs, nutariau daryti pirmuosius žygius: gauti leidimą leisti laikraštį. Asmeniškai kreipiausi į Emigracijos departamentą Canberroje. Vienas iš aukštesniųjų valdininkų liepė parašyti prašymą, davė kai kuriuos nurodymus, patarimus ir užtikrino, kad leidimą gausiu. Vėliau, du kartus buvau pakviestas valstybės Saugumo valdininkų, kurie peržvelgė mane nuo galvos ligi kojų, šiek tiek paklausinėjo, priminė mano išgyventus 20 metų Australijoje ir darbą Lietuvoje, ir pastebėjo, kad "mes nerandame jokių priežasčių, dėl kurių negalėtumėte gauti leidimo leisti laikraščiui", kartu nurodydami, kad nevaryčiau propagandos prieš emigracijos potvarkius ir, kad ketvirtadalis laikraščio būtų spausdinama anglų kalba. To reikalavimo, tuo metu buvo griežtai laikomasi. Prisimenu, vieną kartą per neapsižiūrėjimą nebuvo tai atspausdinta. Tuojau gavau raštą su perspėjimu. Žinoma, dabar kas kita!

Apie šį laiką, teisininkas J. Žukauskas buvo paskirtas darbams į Queenslandą kirsi cukranendrių ir, turėdamas keletą valandų laiko, užsuko pas mane. Besikalbant, J. Žukauskas parodė didelį entuziazmą dėl laikraščio leidimo. Aš jam papasakojau, kas tuo reikalu daroma ir jau padaryta, ką manau daryti ateityje. Jis visam tam pritarė ir, man kviečiant, sutiko būti laikraščio redaktoriumi.

Jam išvykus, vyko ALD posėdis, kuriame dalyvavo valdybos nariai W. Marcinkevičius, D. Kuodis ir aš. Valdybos narys J. Motiejūnas buvo iškeltas darbams į Tasmaniją, todėl buvo naujai išrinkti du valdybos patarėjai: M. Bogušas ir p. Guobienė. Buvo svarstomas laikraščio leidimas. Aš pranešiau, kiek daug žmonių pageidauja laikraščio ir priminiau, kad man yra pažadėtas valdžios leidimas. Taip pat pasakiau, kad J. Žukauskas, mano kviečiams, sutiko redaguoti laikraštį, nurodžiau jo apimtį. Minėjau, kad "laikraštis gali būti Australijos lietuvių draugijos leidinys, išsirenkant patikėtinį, juridinį asmenį, o visa kita, – kaip finansinė, ūkinė veikla, už ją atsakomybę neša ALD valdyba". Valdyba, išklausiusi mano pranešimo, pasiūlymą ėmė svarstyti. Po ilgoko svarstymo ir ginčų, valdybos nariai

Antanas Bauzė

Nuotrauka daryta apie 1950 m.

laikraščio nesutiko leisti, pareikšdami, kad negali prisiimti atsakomybės dėl laikraščio. Man neliko nieko kito, kaip pažadėti, kad "lietuvišką laikraštį leisiu aš pats, ir tai bus mano nuosavybė", ir pažadėjau, kad "visus ALD skelbimus, aprašymus bei kitą medžiagą skelbsiu veltui". Tada M. Bogušas pareiškė: "jeigu draugijai už skelbimus ir kitus patarnavimus reikėtų mokėti, tai kainuotų daug pinigo, bet dabar, jei Baužė sutinka tai veltui – už tai mes galim sakyti ačiū ir palinkėti sėkmės".

Per daug ALD nekaltinu, nes tuo laiku draugijos kasoje buvo apie 30 svarų. Valdybos nariai atsakomybę prisiėmė ir esant reikalui, būtų turėję mokėti iš savo kišenės, taip pat kaip ir aš.

1948 metų birželį, iš Canberros gavau pranešimą, kad duotas sutikimas leisti laikraštį, tik reikia atsiųsti pavadinimą.

Tučtuojau parašiau laišką J. Žukauskui į Queenslandą ir jis man atsiuntė sąrašą, su laikraščių pavadinimais. Tame sąraše buvo ir "Mūsų Pastogė". Pasitarėme su šeima, pasvarstėme ir nutarėme išrinkti "Mūsų Pastogę" su ta mintimi, kad mūsų tautiečiai buvo netekę savo pastogės. Taip ir pavadinom "Mūsų Pastogė" – "Our Haven".

Kartais tenka išgirsti pasisakymų, kad neva, kiti asmenys išrinko laikraščio vardą... Tai neatitinka tikrenybės ir nesu jokiais kitų žmonių pasiūlymais pasinaudojęs.

1948 metais, Šv. Kalėdų metu, pavyko J. Žukauską "ištraukti" iš cukrinių nendrių, jis tuojau atvyko į Sydnėjų, laikinai apsigyveno mano namuose ir intensyviai ruošėsi laikraščio leidimui. 1948 metų sausio pradžioje, mano žmona, p. Žukauskas ir aš apžiūrėjome keletą spausdinimo mašinų parduotuvių. Neradome nieko, kas būtų prie širdies, tačiau kita vertus, norėjome kuo greičiau išleisti "MP". Susitarėme su australų spaustuve "Publicity Press" už 30 svarų padaryti 1000 iki 1200 kopijų.

IŠ BAUŽIŲ ARCHYVO:

Vieno Emigracijos departamento rašto, rašyto A. Baužei, faksmilė.

* * *

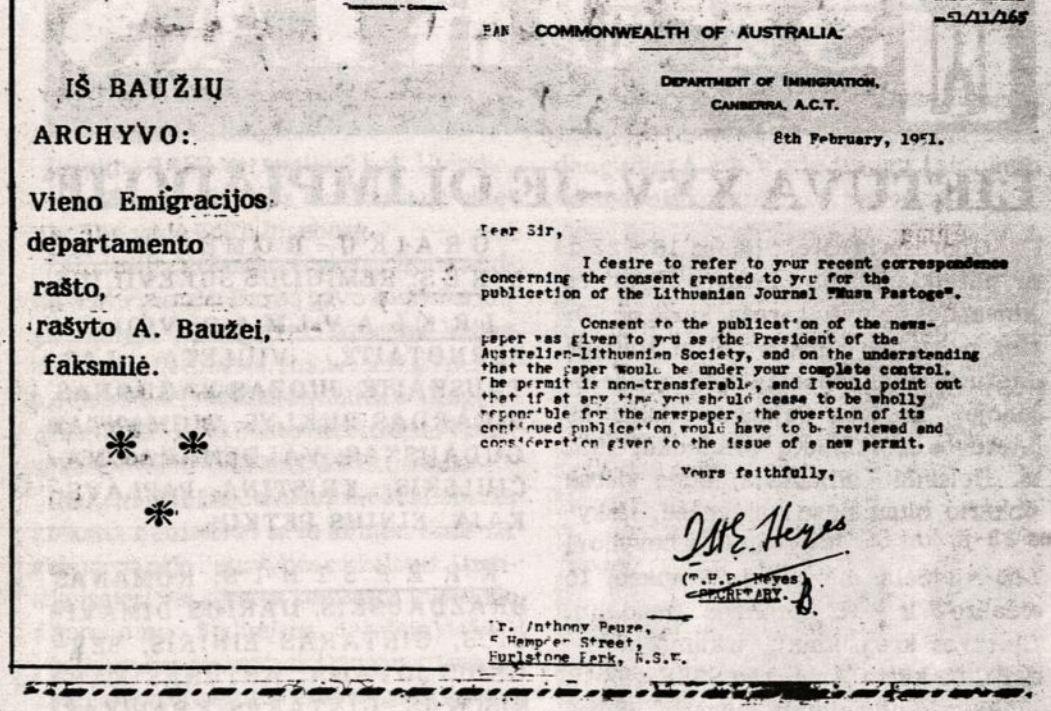

BAN COMMONWEALTH OF AUSTRALIA.

51/11/165

DEPARTMENT OF IMMIGRATION,
CANBERRA, A.C.T.

8th February, 1951.

Dear Sir,

I desire to refer to your recent correspondence concerning the consent granted to you for the publication of the Lithuanian Journal "Musu Pastoge".

Consent to the publication of the newspaper was given to you as the President of the Australian-Lithuanian Society, and on the understanding that the paper would be under your complete control. The permit is non-transferable, and I would point out that if at any time you should cease to be wholly responsible for the newspaper, the question of its continued publication would have to be reviewed and consideration given to the issue of a new permit.

Yours faithfully,

J.E. Heyes

(J.E.P. Heyes)
SECRETARY.

Mr. Anthony Bauze,
5 Hampden Street,
Earlstone Park, N.S.W.

Spaustuvininkams leisti laikraštį svetima kalba buvo labai sunku, o redaktoriui – dar sunkiau, nes reikėjo daryti net po kelias korektūras.

1949 metų sausio 14 dieną, Petty Session teisėjas patvirtino "Mūsų Pastogės" leidimą, laikydamas jo savininku – leidėju – Anthony Bauze, liudininkais – Mr. H. Pattison, M. Bogusas ir advokatas. O jau sausio 28 dieną išėjo "Mūsų Pastogės" Nr.1. Pavadinimą nupiešė J. Bastys, administratorius – mano žmona, laikraščio būstinė – mano namuose. Platinome visa šeima. Kai kada susirinkdavo nemažai talkininkų. Siųsdavome 100

ONA BAUŽIENĖ, BEM – daug dirbusi "MP" pirmosiomis dienomis ir dabar yra aktyvi laikraščio bendradarbė.

egz. – Bonegillai, 50 – Gretai, 50 – Cowrai, ir mažiau – kitur. Net keletą mėnesių Bonegilla negalėjo sutvarkyti apmokėjimo. Vėliau šį reikalą sutvarkė. Administracijai pirmieji metai buvo labai sunkūs, nes, beveik , kiekvieną savaitę nuo 20-ties iki 30-ties prenumeratorių pakeisdavo darbovietės adresą, ar pan.

Laikraštį pradėjau leisti ne pasipelnymo tikslu, O tautinio susipratimo vedamas, nes jaučiau, kad šiuo laiku laikraštis labai reikalingas. ALD valdyba vėliau suprato šį reikalingumą ir parėmė "MP".

Kad supažindinti visuomenę su "MP" finansine padėtimi, kviečiau ALD centro valdybos įždininką, kad kas mėnuo subalansuotų kasos knygą, o revizijos komisijai leidau patikrinti, kad per metinį Atstovų suvažiavimą padarytų pranešimą.

Ar kontrolės komisija davė tikrą pranešimą?

1951 metais Sydnejaus bendruomenės suvažiavime, revizijos komisija revizavo "MP" ir surašė 30-ties lapų protokolą. Profesorius Raulinaitis susirinkime, revizijos komisijos darbą įvertino taip: "Iš mano ilgų advokatavimo ir teisės praktikos metų, pirmą kartą matau tokio skysto vandenėlio protokolą"... Šiai minčiai pritarė kiti ir siūlė neteisingą ir bevertį protokolą atmesti.

Nuo to laiko, daugiau į "Mūsų Pastogę" revizijos neįsileidau. Laikraštį leidau tris su puse metų.

Laikraščio ledimo sąlygos buvo sunkios ir man tai kainavo daug sveikatos, energijos, darbo ir pinigų. Bet visa tai prisiėmiau su malonumu, ir nieko man negaila, išskyrus tik tai, kad tuo laiku mano vyresnioji dukrelė Irena studijavo Sydnejaus universitete, o mūsų namuose vyko ALD centro valdybos posėdžiai, "Mūsų Pastogės" administravimas ir ekspedijavimas, atvykdavo daug žmonių įvairiais reikalais, klausdami patarimų ir pan. Bet koks pasiruošimas sudijoms namuose buvo neįmanomas, kas labai atsiliepė jos mokslui. Aš, kaip šeimos tėvas, už tai jaučiuosi kaltas.

1952 metais ALD krašto valdyba atpirko iš manęs "Mūsų Pastogę" už 208 svarus. Susitarėme, kad duosiu išsimokėjimui.

Tame pirkime – pardavime iš Krašto valdybos narių dalyvavo p.p. J. Vaičaitis, S. Grinius, J. Žukauskas, J. Kulakauskas. Teisinius pirkimo – pardavimo dokumentus sutvarkė advokatai australai: vienas iš parduodančios, kitas iš perkančios pusės.

Tada atsirado kitas rūpestis: departamentas neduoda J. Vaičaičiui leidimo. Kurį laiką mano ir J. Vaičaičio pavardės, kaip leidėjų, buvo rašomos kartu. Tai atrodė vaikiškai ir juokingai. Aš rašiau du laiškus, kalbėjau telefonu, rekomendavau ir išgyriau p. Vaičaitį. Po kiek laiko leidimas buvo duotas.

Man labai džiugu matyti tūkstantąjį "MP" numerį.

Ta proga linkiu redakcijai, laidėjams, skaitytojams ir bendradarbiams sveikatos ir ištvermės sulaukti sekančio tūkstantinio numerio.

Pasirašė – Antanas Baužė

PS. Atsiųstas rašinys yra tikras, perrašytas iš juodraščių, rastų mano vyro, a.a. Antano Baužės bylose.

Ona Baužienė, BEM

"Mūsų Pastogės" I-mo nr. antgalvės faksmilė.

SPORTAS

LIETUVA XXV–JE OLIMPIADOJE

"Gimtasis kraštas" liepos 16 - 22 d. nr. pateikia išsamų Lietuvos olimpinės komandos dalyvių sąrašą, kurie po 60-ties metų pertraukos vėl atstovauja Lietuvą Olimpinėse žaidynėse Barselonoje. "Sovietų Sąjungos rinktinėse Lietuvos sportininkų, pradedant 1952 m. Helsinkio olimpiada, buvo visose pokario olimpinėse žaidynėse, išskyrus 23-ji, kai SSSR delegacija nevyko į Los Andželą. Jie pelnė 23 aukso, 15 sidabro ir 16 bronzos medalių. Lietuvos krepšininkų, irkluotojų indėlis, ne kartą lėmė, kad SSSR galėtų didžiuotis olimpiniais laurais." (Leonardas Aleksiejūnas, "G.k.")

Čia Olimpinių žaidynių dalyviai:

Krepšininkai: A. Sabonis ir Š. Marčiulionis

BOKSAS: GITAS JUŠKEVIČIUS - supersunkiasvoris (virš 91 kg); LEONIDAS MALECKIS - vidutinis (iki 75 kg) svoris; VIDAS MARKEVIČIUS - sunkiasvoris (iki 91 kg); VITALIJUS KARPAČIAUSKAS - pusvidutinis (iki 67 kg).

BURIAVIMAS: VALDAS BALČIŪNAS, RAIMONDAS ŠIUGŽDINIS.

DVIRAČIŲ SPORTAS: DAIVA ČEPELIENĖ, RITA RAZMAITĖ, SAULIUS ŠARKAUSKAS, AIGA ZAGORSKA, LAIMA ZILPORYTĖ.

DZIUDO: VLADAS BURBA.

Krepšininkai: V. Chomičius ir R. Kurtinaitis

GRAIKŲ-ROMĖNŲ IMTYNĖS: REMIGIJUS ŠUKEVIČIUS.

IRKLAVIMAS: VIOLETA BERNOTAITĖ, VIOLETA LASTAUSKAITĖ, JUOZAS BAGDONAS, RIČARDAS BUKLYS, ZIGMANTAS GUDAUSKAS, VALDEMARAS MAČIULSKIS, KRISTINA PAPLAVSKAJA, EINIUS PETKUS.

KREPŠINIS: ROMANAS BRAZDAUSKIS, DARIUS DIMAVIČIUS, GINTARAS EINIKIS, SERGEJUS JOVAIŠA, ARTŪRAS KARNIŠOVAS, GINTARAS KRAPIKAS, ARŪNAS VISOCKAS, ŠARŪNAS MARČIULIONIS, ALVYDAS PAZDRAZDIS, ARVYDAS SABONIS, RIMAS KURTINAITIS, VALDEMARAS CHOMIČIUS.

LENGVOJI ATLETIKA: VACLOVAS KIDYKAS - diskas, SAULIUS KLEIZA - rutulio stūmikas, NIJOLĖ MEDVEDEVA - šuolininkė į tolį, REMIGIJA NAZAROVIENĖ - septynkovė, TERESĖ NEKROŠAITĖ - ieties metikė, NELĖ SAVICKYTĖ - šuolininkė į aukštį, ROMAS UBARTAS - diskas, BENJAMINAS VILUCKIS - kūjo metikas.

PLAUKIMAS: NERIJUS BEIGA, RAIMUNDAS MAŽUOLIS.

ŠIUOLAIKINĖ PENKIAKOVĖ: TOMAS NARKUS, GINTARAS STAŠKEVIČIUS, VLADIMIRAS MOČIALOVAS.

KAJAKAS: ARTŪRAS VIETA (pagal "Lithuanian Weekly" žinias).

Krepšininkai: G. Einikis ir S. Jovaiša

Lietuvos olimpinės komandos vadovai: ARTŪRAS POVILIŪNAS, LTOK'o pirmininkas ir PETRAS STATUTA.

Į Olimpiadą atvyko 95 asmenys, kurių tarpe yra 6 žurnalistai, akredituoti prie olimpinio Spaudos centro.

* * *

Lietuvos krepšinio rinktinė jau sužaidė penkerias rungtynes, iš kurių praiaimėjo tik NVS (Rusijos) komandai.

Lietuvos krepšininkų susitikimo lentelė dabar atrodo šitaip:

26.7.92 Lietuva - Kinija 112:75.
27.7.92 Lietuva - Puerto Rico 50:43.
29.7.92 Lietuva - Venesuela 87:79.
31.7.92 Lietuva - NVS (Rusija) 92:80.
02.8.92 Lietuva - Australija 98:87.
04.8.92 Lietuva - Brazilija 114:96.

- X -

ĮSPŪDŽIAI IŠ LIETUVOS

Antanas Laukaitis

Tęsinys iš praeito nr.

Kalbant apie Lietuvos partizaninį judėjimą, man labai įdomu buvo Kaune susipažinti su Česiovu Kišonu, kuris yra vienas iš Lietuvos Tremtinių sąjungos vadovų.

Svečiuojantis jo namuose, mačiau gal tūkstančius atšviestų partizaninių dokumentų, jų štabų raštų, laikraščių, įsakymų ir kitokios medžiagos. Jis ir dar keli pasišventę žmonės renka medžiagą apie partizaninį judėjimą, partizanų darbus, stribus, išdavikus, dėl kurių kaltės ir išdavimų buvo išžudyta labai daug partizanų ir nekaltų žmonių.

Mačiau pas jį filmą, kur su specialiu detektoriumi buvo surastas žemėje užkastas metalinis pieno bidonas ir dabar, po 40 - ties metų atkastas. Ten buvo sudėti vieno partizanų štabo dokumentai ir kitokie, dabar jau istoriniais tapę popieriai. Gaila, kad vienas bidono šonas jau buvo prarūdijęs ir dalis tų dokumentų sušlapę, sunkiai įskaitomi. Daug iš jų jau yra atnaujinti ir atšviesti. Juos mačiau pas tą malonų žmogų.

Didelį darbą atlieka išlikę gyvi partizanai ir tremtiniai, žmonės, dalyvavę kovoje už Lietuvos laisvę, išlaikę viltį tapti laisvais ir nepriklausomais. Tik tam darbui trūksta lėšų. Paklausiau jo, kaip yra su stribais ir buvusiais išdavikais, ir ar renkamos žinios apie juos?

- O kaipgi, - atsakė Kišonas, - turime jų daug savo sąrašuose, tačiau daug iš jų mirė, nusižudė, prasigėrė. Gal kiek vėliau, kada jau bus tikri Lietuvos įstatymai ir konstitucija, tuos pačius didžiausius nusikaltėlius ir mes kelsime viešumon.

Daug Lietuvoje yra tylių ir labai rimtą darbą dirbančių žmonių, kurie anais okupacijos metais dirbo pogrindyje, rinko komunistų draudžiamą literatūrą, knygas ir, rizikuodami savo gyvybe, telkė ateičiai visa tai, kas buvo tuo laiku draudžiama. Šiandien jie per daug nesireklamuoja, per daug nelenda į dabartinį, politinį gyvenimą, o tikrai skaudžiai pergyvena dėl dabartinės netvarkos, politinių ginčų, smunkančios ekonomijos.

Keisčiausiai atrodo tai, kad politiniai kaliniai ir tremtiniai, kurie labiausiai nukentėjo nuo komunistų ir saugumiečių, nejaučia tokios didelės neapykanos buvusiems savo nepriteliams. Didžioji politinė neapykanta ir taip vadinama "raganų medžioklė" vyksta tarp tų, kurie visą laiką čia gyveno, ar net tarp daugumos persidažiusių iš raudonų į pačius balčiausius...

Kitas, mano sutiktas įdomus žmogus yra - A. Akstinas, kuris nuo senų laikų rinko draudžiamą spaudą, ją peršviesdamas ir slaptai platindamas.

Dabar ši jo biblioteka yra pusiau viešа, didelė ir labai įdomi. Apdovanojo jis ir mane retais kūriniais.

Fizinio auklėjimo dėstytojas E. Volungevičius iš Kauno, jau nuo anų laikų renka retus ir buvusius slaptus leidinius. Pas jį mačiau prieškarinių laikų originalias kariuomenės pulkų vėliavas, kurias išsaugojo iki šių dienų.

Vienas iš labai įdomių, naujų mano pažįstamų yra filosofas - rašytojas Pranas Mikalauskas-Antkalnis. Jis gyvena Veliuonoj. Gal prieš 20 metų jam buvo atsiradęs kaulų vėžys ir buvo pasakyta, kad jo gyvenimas labai trumpas. Tada jis pradėjo domėtis mūsų filosofu Vydūnu, studijavo jo gyvenimą ir pats pradėjo laikytis visų Vydūno gyvenimo dėsnių. To pasėkoje, šiandien jis yra labai giliai mąstantis žmogus ir išlikęs gyvas.

Jau nuo pirmųjų okupacijos metų jis dirbo pogrindinėje spaudoje ir leido laikraštį "Katakombos", kuris ir dabar yra leidžiamas. Laikraštyje rašoma, daugiausiai, kultūriniais reikalais, todėl jis yra siunčiamas bibliotekoms, muziejams ir kitoms kultūrinėms organizacijoms.

Svečiuojantis jo namuose Veliuonoje, labai įdomu buvo padiskutuoti visais, ne tik kultūriniais, bet ir dabartinės politikos, Lietuvos gyvenimo klausimais. Šis įdomus rašytojas - tai tikra enciklopedija, žinanti apie viską, ko tik bepaklaustum. Jo mintys ir nuomonė ne visada sutinka su dabartiniu Lietuvos gyvenimu, tačiau jis, kaip ir ankstyvesnieji mano nauji pažįstami, buvę tremtiniai, kaliniai ir partizanai, bei žmonės dirbę Lietuvos pogrindyje, nori ir trokšta tik vieno - kad Lietuvoje kuo greičiau pasibaigtų tie bereikalingi tarpusavio ginčai, tos negražios politinės rietenos, tas politinių ir vyriausybinių kėdžių medžiojimas. Šiandien, kaip jie visi mano, tai yra tik asmeninės gerovės ieškojimas, visai pamirštant patriotiškumą, dėl kurio tūkstančiai tautiečių nesulaukė šios dienos... Duok Dieve, kaip jie sako, kad mūsų tauta ir vėl grįžtų į tą gražų tarpusavio sugyvenimą ir, kad mūsų brangioji Lietuva vėl turėtų pilną laisvę.

Tai yra troškimas visų žmonių, kentėjusių okupacijos metais, rizikavusių savo gyvybėmis.

Žiūrint neutraliomis akimis, dar daug reikės padirbėti ir pagyventi, kol bus prieita prie tikro, demokratinio, ramaus gyvenimo Lietuvoje.

OLIMPINĖS KREPŠINIO KOMANDOS TRENERIAI: Vl. Garastas, J. I. Ortizas, D. Nelsonas ir R. Sargūnas.
Šaržai imti iš "Vyčio" išleistos knygutės "Olimpinė krepšinio rinktinė '92".
(Sudaryta Romos Grinbergienės)

KNYGŲ PASAULYJE

LIETUVA 1991–SIAIS

Nepailstančioji Tasmanijos universiteto unijos Lietuviškųjų studijų draugija ką tik išleido dar vieną, Lietuvos reikalus populiarinančią knygą anglų kalba – Lithuania in 1991. Knygą redagavo Algimantas P. Taškūnas, visą gyvenimą besisielojąs Lietuvos reikalais.

Cituoju galiniame knygos viršelyje duotą redaktoriaus, A. Taškūno, trumputį pristatymą. "1975 – 90 m. jis redagavo periodinį laikraštį anglų kalba "Baltic News", plačiai skaitomą baltų Pietiniame pusrutulyje. Nuo to laiko, drauge su W. J. Doyle, SJ, jis išleido kitus tris tomus apie Lietuvą, skaitė paskaitas ir rašė straipsnius

A. P. Taškunas

įvairiais klausimais, liečiančiais Lietuvą.

Gimęs 1929 metais Alytuje, Alg. Taškūnas atvyko į Australiją 1949 m. kaip pokario emigrantas. Dienomis dirbdamas, naktimis studijavo ir apgynė tris diplomus, trijuose Australijos universitetuose. Šiuo metu jis yra administracijos (executive) pareigūnas ir reikalų vedimo – industrinių santykių nenuolatinis dėstytojas Tasmanijos universitete.

Alg. Taškūnas už savo nenuilstamą darbą universitete ir bendruomenėje, 1991 metais buvo apdovanotas Australijos Ordino medaliu (OAM.).

Tiek apie redaktorių.

Knyga, kaip ir visi kiti TUU Lietuviškų studijų draugijos leidiniai, išleista labai gražiai. Viršeliai minkšti, bet patvarus. Knygoje 160 psl. Turinyje – atrinkti straipsniai apie Lietuvą. Įvadą parašė Tasmanijos universiteto vicekancleris, universiteto vedėjas Alan D. Gilbert, o su knyga trumpai supažindina Simone Gross, TUU lietuviškųjų studijų draugijos pirmininkė. Seka visa eilė Lietuvai ir jos reikalams skirtų trumpų, bet išsamių straipsnių: Lietuva – pagrindiniai faktai (Katherine Ross), Lietuvos laisvės politinis fonas (Barrie Rose), Lietuvos įvykių 1991 metų chronologija ("The Baltic

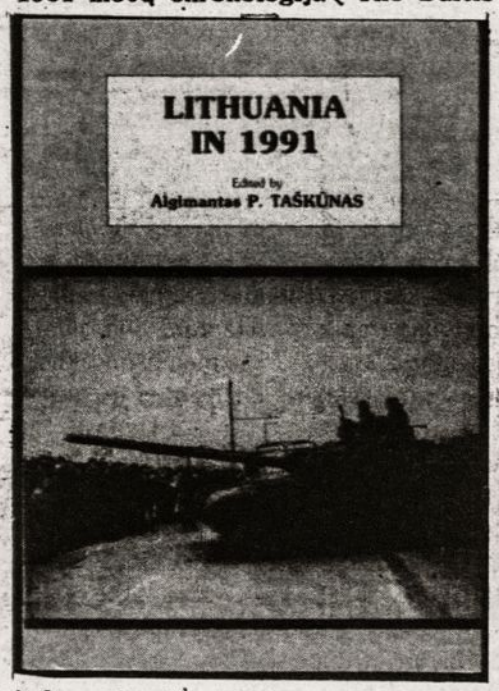

independent"), Lietuva 1991 m." (J. Rubas), Lietuvos sunkusis renesansas (Robert F. Miller), Lietuvos vidaus politika 1988 – 1991 m. (Vytautas Doniela), Kas buvo "Kronikos" redaktoriai?, Laisvė yra globalinis konceptas (Vitali Vitaliev), Baltų auka (Bruce King – poema), Jie stovi už laisvę (David Satter), Rusų armija Lietuvoje (Laurie Cox), Kevirtoji Baltijos respublika ("The Baltic Independent"), Vienišoji Lietuva: ekonomika po išsilaisvinimo (Bruce Felmingham), Lietuvos alyva (Kazys Kemežys), Dar apie Lietuvos geologiją (Kazys Kemežys), Lietuvos naujoji ekleziastinė provincija ("L'Osservatore Romano"), Vilniaus dienoraštis (Sam Maquire), Baltijos reintegracija: gerinorai ir barjerai (Vytautas Landsbergis), Lietuvos etninės mažumos (Halina Kobeckaitė), Praeities įsipareigojimas į Baltijos valstybių ateitį (William Urban) ir kt.

Knyga gausiai iliustruota, ypač įdomūs nuotraukų reportažai (foto reportažai) – "Sekmadienis, sausio 13-ji, 1991" ir "Medininkai".

Knyga rekomenduojama visiems, Lietuvos reikalais besidomintiems tautiečiams, ypač jaunesniajai kartai. Labai tinkama dovana draugams australams.

B. Ž.

LITHUANIA IN 1991. Selected readings. Edited by Algimantas P. Taškūnas. Išleido: TUU Lithuanian Studies Society (leidinio nr. 5), 1992. Knygos kaina $ 9,95. Persiuntimas – $ 2,05 (Australijoje). Negalint gauti pas platintojus, knygą galima gauti tiesioginiai iš leidėjų: TUULS, P.O.Box 777, Sandy Bay, Tasmania 705. Tel.: (002) 25 2505.

LAIŠKAI REDAKCIJAI

Gerb. Redaktoriau,

Prieš kiek laiko "Mūsų Pastogėje", nr. 22 Algis Taškūnas rašė apie pagalbą Lietuvai švietimo ir mokslo reikalams ir siūlė įsteigti "Lietuvių stipendijų fondą" Australijoje. Iki šiol spaudoje neteko skaityti pasisakymų tuo klausimu.

Kadangi šiomis dienomis didžiausias mūsų bendruomenės rūpestis yra praktiška pagalba Lietuvai, aktualu, kad siūlomas fondas remtųsi "Pagalba Lietuvai" principais.

Keldami Lietuvos žmonių praktiškas žinias ir intelektualinį brandumą, padėtume tolimesniam Lietuvos vystymuisi. Manau, kad studentų, mokytojų bei mokslininkų apsikeitimai galėtų padėti ne vien Lietuvai, bet ir Australijai; didesnis informacijos judėjimas, mokslinis, kultūrinis ar komercinis bendravimas atneštų naudos abiems kraštams, o tuo pačiu ir mūsų bendruomenei.

Lietuvai tapus nepriklausoma, steigimas naujų, oficialių ir privačių ryšių su kitais kraštais – svarbus uždavinys.

Siūlomas stipendijų fondas paskatintų tų ryšių steigimą, patobulintų Lietuvos ir išeivijos partnerystę, ir dėl to turėtų būti remiamas.

Jonas Mockūnas,
Canberra, liepos 26 d.

MŪSŲ MIRUSIEJI

A. † A. VLADAS BRILINGAS

Šių metų liepos 21 dieną. Bathurste mirė A. † A. Vladas Brilingas.

Jis gimė 1923 m. spalio 21 d. Utenoje. Bolševikams artinantis, pasitraukė į Vokietiją. Ten vedė Edith Ingeborg.

Į Australiją Velionis atvyko su žmona Edith 1949 metais. Darbą gavo rudosios anglies kasykloje, Yallourn, Viktorijoje. Vėliau persikėlė į Bathurstą, N.S.W. kur iki pensijos dirbo mechaniku New South Wales geležinkelių departamento dirbtuvėse. Į pensiją išėjo 60 m. amžiaus, 1983 metais.

Vladas Brilingas buvo nuoširdus lietuvis, niekada neužmiršo savo kilmės. Kada tik galėjo, padėjo lietuvybės reikalams. Į pensiją išėjęs, dėl silpnos sveikatos ir didelio nuotolio nuo Sydnėjaus, negalėjo dažnai pas lietuvius pasirodyti. Daug metų svajojo aplankyti tėvynę. Tėvai mirė ištremti į Sibirą, trys broliai – Lietuvoje.

Jo svajonė išsipildė šiais metais. Praleidęs tėvynėje šešias savaites ir aplankęs brolių sūnus ir dukteris liepos 15 d. grįžo į Australiją. Fiziniai ir emociniai pavargusį, gerasis Dievas pasišaukė Vladą liepos 21 d. Jis norėjo būti palaidotas lietuvių kapinėse Sydnėjuje. Po gedulingų mišių Bathursto katedroje, kur dalyvavo didelis jo draugų ir bendradarbių būrys, žmona Edita palydėjo vyrą į amžinojo poilsio vietą, lietuvių sekcijoje Rookwoodo kapinėse. Čia ilsisi daugumas A. † A. Vlado draugų. Laidojimo apeigas atliko kunigas P. Martūzas.

Beveik visi dar gyvi Vlado draugai šiuo metu lankosi Lietuvoje. Iš gyvųjų tik vienas Balys Barkus, gyvenimą Australijoje pradėjęs Bathurso stovykloje, kurioje tuo metu Vlado žmona Edita naujuosius imigrantus mokė anglų kalbos, dalyvavo laidotuvėse ir tarė atsisveikinimo žodį.

Kun. P. Martūzas

MIRĖ VLADAS MARČIUKAITIS

Gautu pranešimu iš kun. P. Martūzo, liepos 30 (ar 31) dieną, mirė tautietis a.a. VLADAS MARČIUKAITIS, gyvenęs Sydnejaus Mona Vale priemiestyje. Velionis buvo apie 69 m. amžiaus, kilęs nuo Marijampolės. Liko trys dukros, ištekėjusios už australų.

Apie velionį turime mažai žinių, nes ryšio su lietuviais jis nepalaikė.

Laidotuvių apeigas pravedė kun. Povilas Martūzas. Palaidotas rugpjūčio 6 d. Waverley kapinėse.

B. Ž.

A. † A. Birutei Tamošiūnienei

mirus, jos brolį Juozą, seserį Aldoną ir jų šeimas liūdesio valandoje užjaučiame

Irena ir Algis Dudaičiai

A. † A. Birutei Tamošiūnienei

mirus, skausmo valandoje jos vyrą Joną Tamošiūną, dukras Ritą ir Angelę su šeimomis, brolį Maskvytį ir seserį Aldoną su šeimomis giliai užjaučiame ir kartu liūdime

Lilija ir Zigmas Sipavičiai
Canberroje

A. † A. Birutei Tamošiūnienei

mirus, jos vyrą Joną, dukras Ritą ir Angelę, seserį Aldoną, brolį Juozą ir jų šeimas nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime

Regina Lokienė ir šeima

A. † A. Birutei Tamošiūnienei

mirus, labai nuoširdžiai užjaučiame vyrą Juozą ir vaikus, brolį Juozą ir sesutę Aldoną su šeimomis ir drauge liūdime –

Jadvyga, Alfas,
Ginta ir Vida Viliūnai

Canberros lietuvių klubo nariui – steigėjui

A. † A. Pranui Pankevičiui

mirus, jo brolius Lietuvoje, draugus ir artimus Australijoje giliai užjaučia

Canberros lietuvių klubo
valdyba ir nariai

Mielam draugui, nuoširdžiam bičiuliui, tauriam lietuviui

A. † A. Pranui Pankevičiui (PANK)

mirus, jo gyvenimo draugę Bronelę ir visus artimuosius, skausmo valandoje giliai užjaučiame ir drauge liūdime

Stasys ir Viltis

Informacija

SYDNĖJUJE

PRANEŠIMAS

Lietuvių jaunimo sąjungos Sydnejaus skyrius praneša, kad sekmadienį, rugpjūčio 23 – čią, 2 val. po pietų, Lietuvių klube Bankstowne, įvyks grafiko .

MIKALOJAUS VILUČIO

pranešimas mūsų bendruomenei.

Kviečiame visus gausiai dalyvauti šioje popietėje. (M. Vilutis praves kalbas ir paskaitas Melbourne, Canberroje)

Lietuvių jaunimo s-gos
Sydnejaus skyrius

SLIDININKŲ DĖMESIUI

Šių metų Australijos lietuvių žiemos sporto šventė įvyks rugsėjo 29 dieną, Smiggin Holes.

Šventės dalyviai prašome registruotis penktadienį, rugsėjo 28 dienos vakare, Aalberg Chalet Kirwan Close, Jindabyne. Pavėlavusieji galės užsiregistruoti šeštadienį prieš varžybas, iki 9.30 val., prie Smiggin Holes Skiing School.

Šeštadienio vakare įvyks dovanų įteikimas ir bendra vakarienė Aalberg Chalet.

Asmenys, kurie negyvensite Aalberg Chalet ir nenorėsite dalyvauti vakarienėje, prašome pranešti rengėjams iš anksto.

Pranešti D. Kriaucevičiui, tel. 796 8573,
arba, V. Binkiui tel. 636 9785.

Sydnejaus lietuvių sporto klubo
"Kovas" šventės rengėjai

PRANEŠIMAS

METINIS SUSIRINKIMAS

Sydnėjaus lietuvių moterų socialinės globos draugijos metinis susirinkimas įvyks š. m. rugpjūčio mėn. 23 dieną, 2 val. p.p. Lietuvių namuose, Bankstowne.

Kviečiame visas Draugijos nares ir prijaučiančias kuo skaitlingiau dalyvauti. Bus renkamas nario mokestis, priimamos naujos narės.

Po susirinkimo pavaišinsime kavute ir pyragais.

Sydnėjaus lietuvių moterų
soc. globos draugijos
valdyba

„M. P." ADMINISTRACIJOS PRANEŠIMAS

prenumeratos užsienyje reikalu

Ne vienas musų užsakome "Mūsų Pastogę" savo artimiesiems ar bičiuliams Lietuvoje ir kituose kraštuose.

Siekdama išvengti galimų nesklandumų, administracija prašo: aiškiai nurodyti kuriam laikui laikraštis prenumeruojamas ir ką daryti, prenumeratos laikui pasibaigus.

Neturėdama aiškių nurodymų ir pasibaigus apmokėtos prenumeratos laikui, administracija ir toliau tęs laikraščio siuntimą, o sąskaitą už pratęstą siuntimo laiką, pasiųs užsakiusiajam laikraštį.

Prenumeratos kainos užjūriuose šiuo metu yra:

Paprastu paštu – $ 45.00.
Oro paštu (išskyrus N. Zelandiją) – $ 70.00.
Oro paštu N. Zelandijoje – $ 65.00.
Nuo 1993 m. sausio 1 d. keisis prenumeratos kainos.

"MP" administracija

ATSIKVIESKITE GIMINAIČIUS Į AUSTRALIJĄ

Svečių bilietas $ 1,750 (ten ir atgal).
Emigranto bilietas $ 930 (į vieną pusę).

* Skrydžiai iš Maskvos Aeroflotu iki Singapuro, o iš ten į Australiją Qantas lėktuvais.

* Jūs sumokate čia. Visi skridimai užtikrinti.

* Giminaičiai atsiima savo bilietus vietiniame, didesniame mieste.

* Užtikrinti ryšiai su Aeroflotu/Qantas į visus Australijos miestus.

* Gaunamos specialios viršvorinio bagažo kainos.

UŽSAKYKITE BILIETUS DABAR! IŠVENGSITE NUSIVYLIMO!

DĖL PATARIMO, DĖL VIZŲ IR SKRYDŽIŲ susisiekite su –
EASTERN EUROPE TRAVEL BUREAU
SYDNEJUJE: telefonuokite Rosa - (02) 262-1144, 75 King St., Sydney.
MELBOURNE; telefonuokite Vicki - (03) 600 0299, 343 Little Collins St.

AEROFLOT

LIETUVIŲ LAIDOJIMO BIURAS

† Funerals of Distinction †

17 RAILWAY PDE., FAIRFIELD, N. S. W.
Tel. 724 5408. Veikia 24 valandas per parą.

SYDNĖJAUS LIETUVIŲ NAMUOSE

16 - 18 EAST TERRACE, BANKSTOWN. tel 708 1414

RINKIMAI Į KLUBO VALDYBĄ

Siūlymai į klubo direktorius turi būti grąžinti į Lietuvių Klubo raštinę nevėliau, kaip iki rugpjūčio 28 dienos.

Siūlymų formas galima gauti klubo raštinėje.

METINIS KLUBO BALIUS

įvyks šeštadienį, rugsėjo 26 d., 8.00 val. p. p.

Sekantis
TURGUS

įvyks sekmadienį, rugpjūčio 30 d., 2.30 val. p. p.

AUKOS

VILNIAUS UNIVERSITETO BIBLIOTEKAI

T. Jurgėlaitienė	25 US dol.	(US $ 25.00,10)
A. G. Karazijos	20 dol.	(145)
Melburno L.K.M.draugija	20 dol.	(80)
J. J. Petraičiai	20 dol.	(40)
Dr. E. Šiurnienė	20 dol.	(95)
J. Grigaitienė	10 dol.	(60)

Nuoširdus ačiū!

V. Vaitiekūnienė
VUB bičiulių būrelio
sekretorė

KELIONĖS Į LIETUVĄ

LUFTAHANSA FINAIR SCANDINAVIAN

Mes siūlome bilietus pagal vėliausias kainas, įskaitant ir tiesioginių skrydžių į VILNIŲ.

SPECIALIOS SEZONO VIDURIO KAINOS

RYGA – VILNIUS – TALINAS – tik nuo 2.150 dolerių.

* Užsakykite keliones jau dabar, kadangi vietų yra nedaug. Galimi sustojimai – Singapūre ir Bangkoke ir Hong Konge

* Pasikvieskite savo gimines ar draugus į Australiją – pas mus specialios kainos:
MASKVA – AUSTRALIJA – MASKVA – 1.780 dolerių, arba galite gauti specialią kainą, skrendant Jugoslavijos oro linijų JAT lėktuvais.

* Jeigu jūs norite aplankyti savo giminaičius ar draugus gyvenančius Rusijoje, mes galime laike kelių dienų organizuoti pakvietimą apsilankymui.

Rusijoje galite gyventi privačiuose namuose arba viešbučiuose, organizuojame ekskursijas ir kt.

* Pas mus galite gauti bilietus su kainų nuolaidomis visomis oro linijomis, į visas pageidaujamas vietas.

* Mes rūpinamės jūsų svečių sveikatos draudimu.

* Atminkite – mes taip par ruošiame oro keliones – ekskursijas į Europą, JAV, Kanadą, Aziją ar aplink pasaulį ir kt.

JAPAN AIRLINES AEROFLOT QANTAS SCANDINAVIAN

GATEWAY TRAVEL PTY. LTD.

48 The Boulevarde, Strathfield 2135.
Tel. 745 3333. Lic. Nr. 2TA 000 888.
Fakso Nr. (02) 745 3237.
Darbo dienos:
nuo pirmadienio iki penktadienio
8.45 val. ryto iki 5.15 val. vakaro.
JŪSŲ AGENTAS KELIONĖSE Į LIETUVĄ IR KITUR.

Mūsų Pastogė

AUSTRALIAN LITHUANIAN WEEKLY

Published by the Lithuanian Community Publishing Society Ltd.
Leidėjas Lietuvių Bendruomenės Spaudos Sąjunga
Leidėjo, administracijos ir redakcijos adresas: P. O. Box 550 Bankstown N. S. W. 2200
Redaktorius Bronius Žalys. Redakcijos ir administracijos telefonas (02) 790 3233
Redakcija rašinius taiso ir skelbia savo nuožiūra. Rankraščiai negrąžinami ir nesaugomi.
Už skelbimų turinį redakcija neatsako.
Prenumerata metams $ 35 Užsienyje paprastu paštu $ 45 N. Zelandijoje oro paštu $ 65
Užsienyje oro paštu $ 70